

Barock

av Håkan Almgren

Archimedes Gruel satt i sin läderlappsfåtölj och såg Bettina Trotsig massera sina sväl-lande bröst inför professor Glockenspiel, som i sin tur, glittrande av svettpärlor, försök- te förklara för henne innebörden av dubbelslitexperimentet och teorin om parallella världar. Gruel log. Han var imponerad av expertsystemens interaktion. Lät man dem samspela i ett avancerat program för virtuell verklighet uppträdde plötsligt reaktions- mönster som inte ingick i standardversionen. Glockenspiel styrdes av ett program för partikelfysik och kosmologi men omfamnade just nu Trotsig, som försökte vräka ner honom på stengolvet. Bettina Trotsigs förtjänster låg inom mer tillämpad fysik.

Gruel var nöjd med inramningen: En perfekt simulering av det inre av die Wies, en barockkyrka som existerat i Bayern innan den år 2017 maldes ner till stenhöj för att in- gå som ingrediens i svävarleden mellan Bonn och Köpenhamn. Bettina Trotsig försökte kopulera med professor Glockenspiel framför det praktfulla altaret, som skimrade av guld och vred sig i finmejslade ornament och småskulpturer. Gruel önskade sig keru- ber. De skulle vara pricken över i. Löjligt feta barn som flaxade omkring i kyrkans ku- pol. Han skulle skriva till programmakaren och föreslå det inför nästa uppdatering.

Glockenspiel stelnade till. Ett systemfel. Glockenspiel löstes upp i miljontals glödand- de pixels och försvann. Bettina Trotsig fortsatte att roa sig själv på stengolvet som om inget hade hänt. Gruel suckade. Programintegrationen hade sina begränsningar.

– Operativsystem, begärde Gruel i hjälm mikrofonen. Se till att hon försvinner. Kon- trollera min post i stället.

Bettina Trotsig försvann. En gänglig brevbärare trädde in i kyrkan. Stegen ekade. Gruel strök saliven från läpparna. Trotsigs behandling av professor Glockenspiel hade inte lämnat honom oberörd.

Brevbäraren var klädd i brun uniform och bar en flygarmössa som tillsammans med hängande ögonpåsar och kinder fick honom att likna en basset med axelväska. Han ställde sig i givakt inför Gruel, gjorde honnör och överräckte tre brev som vecklade upp sig i höjd med hans ögon. En infälld ruta i det första brevet spelade upp en videose- kvens, där en rundkindad kvinna med spetsig näsa och hornbågade glasögon presen- terade sig som Sonja Dickson, advokat hos Smythe & Barnes & Sons.

– Jag ber att få meddela att er mor, Sylvia Gruel, har avlidit. Tyvärr utgår inget arv, då er mors tillgångar förbrukades under hennes sista tid.

– Som om det skulle vara en överraskning, muttrade Gruel. Nästa brev.

– Ska föregående brev sparas? undrade brevbäraren med ett leende.

– Nej. Släng det.

Brevet knycklades ihop och sjönk in i sig själv och försvann. Brev nummer två var en inbjudan till att hålla ett föredrag om den utgivna boken om neobarock. Bokens ti- tel var *Samspelet mellan kontext och material*, författarens namn Archimedes Gruel. Med brevet följde utdrag ur en rad recensioner.

Gruel kliade sig fundersamt i skrevet. Han förstod ingenting. Han hade inte gett ut någon bok på över tjugo år. Det rörde sig säkert om ett missförstånd, en förväxling. Recensionerna var lysande, vilket retade honom. Själv hade han aldrig fått lyssna till någon hyllningskör.

– Släng! röt han.

Just som han riktat uppmärksamheten mot det tredje brevet, hörde han steg i kyrkan. Han vände sig i ljudets riktning och såg två smokingklädda dvärgar skynda fram mot

honom. Deras korta ben arbetade febrilt. Vad i helv... Det fanns inga dvärgar eller andra lytta i hans program! De måste ha kommit in med posten, det vill säga via nätet. Virusbaserad reklam; den värsta sorten!

Han störtade upp ur fåtöljen och blängde på de små krypen. De liknade keruber: rundkindade, lockiga, tjocka, hälsosamma, bortsett från deras proportioner. Hans ilska dämpades.

Kan man stjäla dem, tro? frågade han sig. Modifiera deras program, skapa lite vingar och pilbågar i CAD:en. Det borde gå.

– Vi kommer med glädjens budskap! sa de unisont med heliumtunna röster.

Religion! tänkte Gruel.

– Hör vårt budskap, gode herrn! mässade de. Vi kommer från Kogitum. Vi kan erbjuda er själ evigt liv.

– Det var det fräckaste! Hur vågar ni yttra kristna klyschor i min VV? Ert bolag kan vänta sig en stämning.

– Nej, ett ögonblick, gode herre. Vi menar vad vi säger, vi håller vad vi lovar. Kogitum är ett bolag med förgreningar i MemoNets, som ni säkert känner till.

– Nej, det gör jag inte. Kan ni gå nu?

Han dröjde med att inkalla virustruppen. Dvärgarna log så inbjudande mot honom. Som keruber.

– Vårt bolag kan erbjuda en avläsning av er hjärnas neuronstruktur. Med andra ord en kopia av ert medvetande, och denna kopia, det vill säga *ni*, kommer att leva vidare i ett pastoralt paradys. Där kan ni fritt vidareutveckla era arkitektoniska visioner. I evighet.

Gruel häpnade.

– En avläsning?

– Just precis, herrn. Vi ger er *själ* evigt liv. Ni kan se det med egna ögon om ni besöker vårt tempel i Dulwich.

– Dulwich?

– En ort utanför London.

– Hur långt är det från Köpenhamn?

– En kort resa med lufttaxi, vår ärade herre.

– Vad kostar det?

– Taxiresan bör gå på...

– Inte taxin, idioter! *Avläsningen*. Vad kostar avläsningen?

Dvärgarna harklade sig och tittade milt och kärleksfullt på honom.

– Alla era upphovsrätter, samt det mesta av era tillgångar.

– Det var det dumaste jag hört! Operativsystem! Kan man modifiera de här dvärgarna till keruber?

– Nej, sa Operativsystemets milda bas. De är skyddade av upphovsrättslagen.

– Dåså, sa Gruel och log mot sina objudna gäster. Kalla hit virustrupperna!

Genast sköt fyra stålblänkande riddare upp ur kyrkgolvet. De följdes av en butler med högdragen min. Dvärgarna tittade frågande på varandra: Den ene svalde ljudligt medan den andre nervöst rättade till sin gulvita nejlika på smokingjackans slag. Riddarnas händer slöt sig kring mardrömslika spikklubbor, och visslande *Till guldgruvan vi gå* hamrade de dvärgarna till ynkligt pipande pixels. Butlern böjde sig ner, sopade upp resterna med en liten borste och skyffel.

– Vi kommer inte att låta oss luras igen, sir, försäkrade han och högtidligt tog han riddarna med sig ut och tömde skyffeln utanför kyrkporten.

Kogitum? Var det en ny slags religion? Det hade i alla fall varit Gruels första tanke. Deras förslag lät åtminstone tillräckligt absurt. Under ett kort ögonblick funderade han på om han inte skulle börja se på nätnyheterna. Sådana här överraskningar tilltalade honom inte. Tänka sig att de dessutom använde virusbaserad reklam! Det tydde på ett visst mått av rikedom. Men Kogitum var ingen anledning till att börja se på nätnyheterna. Tvärtom lät Kogitum som ännu en bekräftelse på att världens människor fortfarande var galna. Och det var därför han slutat se på nyheterna från början, för att inte behöva få bekräftelse efter bekräftelse. Han var ju säker på att hans val att ta avstånd från mänsklig gemenskap var riktigt. Det hade han varit säker på i snart tjugo år.

Han fnös till vid tanken på människosläktet och började läsa det tredje brevet. Ännu en inbjudan om att hålla föredrag. Varför kunde folk inte låta honom vara i fred? Att behöva dementera en publicering var ju pinsamt! Och som om inte det var nog påpekade Operativsystemet att ett samtal väntade på videofonen. Ingen hade kontaktat honom via videofonen på över tio år och då hade det dessutom varit några djävelungar som busringt. Den här dagen började på allvar likna skit.

Motvilligt lyfte han av hjälmen och reste sig ur fåtöljen. Hans stora enrummare var uppfylld av grådisigt, höstligt ljus. Regnet slog mot rutorna och överröstade nästan den genomskärande videofonsignalen. Han slängde hjälmen i fåtöljen, gick till arbetsbordet där videofonen stod och öppnade linjen.

Ännu en kvinna som ville säga honom något. Denna hade runda glasögon och ett intetsägande ansikte, bortsett från de blodröda läpparna och de stora framtänderna, där läppstiftet smetats ut som resterna av en vampyrlunch. Hon presenterade sig som Dorte Hingst, journalist för tidskriften *Arkitektur Nu!*.

– Vad vill du? suckade Gruel, som om han inte visste. Det gällde så klart den bedrövliga förväxlingen. Dorte Hingst verkade nervös, som om hon talade med en storhet. Det tyckte han om. Lånta fjädrar är också fjädrar. Och mycket riktigt stammade Hingst fram att hon just läst *Samspelet mellan kontext och material*, en fantaaastisk bok.

– Då vet du mer än jag, snäste Gruel. Jag har inte läst den själv.

Hingst skrattade. Skämtare där! Läppstiftet hade nu smetats ut även på hennes hörntänder.

– Jag blev genast fascinerad av era idéer rörande rörliga skulpturer i storkoncernernas huvudbyggnader. Ett slags symbol för marknadens ständiga rörelse, aktiekursernas och valutornas nyckfullhet.

Gruels irritation sjönk undan och ersattes av obehag. Så bekant det lät, tänkte han. Som ung hade han skisserat många neobarocka idéer utifrån den galopperande marknaden. Men de hade inte handlat om marknaden i sig, utan om makten, om maktens rörelser. Delvis också om maktens aktörer, som alltid var samma typ av okänsliga människor. Turbulensen från deras målmedvetna och hänsynslösa framfart skulle illustreras av metallskulpturer med lösa mekaniska delar och inbyggda spasmer, som om skulpturernas inre utsattes för något smärtsamt.

Och då stod det plötsligt klart för honom. Någon hade stulit hans ungdoms visioner! Han sa:

– Ett ögonblick. Vem har gett ut boken?

– Utgivaren? sa Hingst förvirrat. Det är ju er mor.

Gruels haka glappade ett par gånger utan att frambringa några ljud.

– Är detta en nyhet för er? undrade hon och rodnade. Så hemskt... Ni vet väl att er mor är...?

Han stängde munnen och nickade.

– Hon ägnade resterna av sin ekonomi åt att redigera och publicera era gamla skisser och teckningar. När hon försäkrat sig om utgivningen vandrade hon iväg till Bostrups eutanasiaklinik och tog farväl av livet.

Människor är gåtor, tänkte han bittert. Mödrar i synnerhet.

När han varit sex år hade hans mor lyckats ta kål på hans far i sängkammaren. Visserligen kunde inget brott bevisas, men han var säker på att det varit medvetet och planerat. Hans far hade varit gammal (trettio år äldre än sin hustru) och hade dessutom blåsljud på hjärtat.

Deras sängkammare hade legat vägg i vägg med hans, och eftersom aktiviteterna natten i fråga varit ovanligt högljudda hade han blivit väckt. Trots att han lade kudden över huvudet gick det inte att utestänga oväsandet. Han bestämde sig då för att stiga upp och sätta sig i köket och ta en macka tills deras stönanden och utrop klingat av.

Men precis när han kommit ut ur sin sängkammare, innan han hunnit styra stegen mot köket, hade det blivit tyst. Obehagligt tyst.

Av den anledningen blev han kvar utanför sina föräldrars sängkammardörr, oförmögen att röra sig. Det var som om hans sex år gamla kropp anat att något inte stod rätt till.

Men än idag önskade han att han inte låtit sig distraheras, utan att han skyndat vidare till köket, oavsett vad hans unga instinkter sa. Det var en önskan som inte enbart berodde på att hans mor öppnade sängkammardörren och antagligen trodde att han stod och tjuvlyssnade till deras sänglekar; den berodde inte heller enbart på den oberördhet han hörde i hennes röst när hon meddelade att hans far gått bort; den berodde inte heller på att han fick se en skymt av sin fars fötter, vilka stack ut utanför fotänden av sängen och spretade med tårna som i intensiv kramp.

Nej, hans önskan kom sig av att han fick se sin mor i hennes tätsittande gummidräkt med öppningar på de för sexualakten mest vitala delar. Åsynen av hennes glänsande uppenbarelse hade i hans minne förevigat hans fars död som något löjligt. Det kunde han aldrig förlåta.

Det spelade ingen roll att hon senare (när hon bytt om till mer passande klädsel) försäkrat honom att hans far dog med ett av sina bredaste leenden på läpparna. Döden hade infallit i hans lyckligaste ögonblick.

Gruel lyssnade knappt till vad hon sa. Han var upptagen med att be till Gud att han skulle slippa återse den där gummidräkten. Och det slapp han, tacksamt nog.

Dessvärre såg han inte mycket av arvet heller. Modern startade kvickt upp en kapitalkrävande skvallertidning, som gav henne alla möjligheter att leva i ytlighet och flärd, det vill säga samma liv som tidigare men med större inlevelse.

Därefter såg han inte mycket av sin mor heller.

Vid något tillfälle i tonåren hade han varit fräck nog att fråga henne varför hon aldrig funnits till hand när han behövt henne (när han hade problem, när insikterna om mänskliga relationers komplexitet drabbat honom, när livets kärvhet överlag gav sig till känna), och hon hade på fullt allvar förklarat att hon var en stark och förverkligad kvinna. Hon utlöste komplex hos män, hade hon märkt. Lille Archimedes var ju man. Så då förstod han väl att hon varit rädd för att prägla honom, ge honom mindervärdeskomplex genom sin blotta närvaro. Han förklarade att han inte varit *man* vid tiden han syftade på, utan ett *barn*, så hennes undanflykt var under all kritik.

Hon svarade med att skicka honom i psykoanalys tills han blev myndig, för att bota honom från en uppenbar modersfixering. Men det modersfixeringen var givetvis en alldeles felaktig bedömning (vilket analytikern också accepterade efter några år). Han

hade aldrig varit modersfixerad. Inte sedan den dagen han fått beskåda hennes gummidräkt och hans döde fars spretande tår. Allt han gjort var att framställa ett slags krav, eller kanske snarare mer ett *hopp* om att hon någon gång skulle försöka agera förälder.

Att hon dog utan att lämna något efter sig skulle liksom vara det rätta, tänkte Gruel. Men så gör hon såhär!

– Där ser man, sa han så behärskat han kunde.

– Och nu är ni i ropet igen. Man har ju länge omtalat er som poparkitekten som utformade biobostäder ur genetiskt manipulerade ekträd. Jag menar, idén är ju briljant! Ni såg till att ekträden växte upp med färdiga bostäder i sitt inre, där boytan ständigt blev större i och med trädets ålder. Jag har sett bilder från insidan av sådana bostäder. Så fullkomligt organiska! Säg mig, hur fick ni idén?

– Varför skulle jag berätta om den? Kulturetablissemanget dömde ju ut den. Deras smädelser förstörde mina framtidsutsikter.

– Men idén gjorde er rik, eller hur?

– Indirekt. Jag tjänade en del, men inte mycket, och det investerade jag klokt. Jag blev rik på mina investeringar, inte min konst. Det är en viss skillnad, eller hur?

– Men en hel ungdomsgeneration älskade er skapelse. Neohippiekulturen...

Gruel knöt sina händer.

– Skulle det vara smickrande? Långhåriga och ovårdade rikemansbarn satte sig i lotusställning i mina trädskulpturer och sög i sig högeffektiv cannabis och hyllade mig i massmedia som den *koolaste megahjärnan i Norden*. Tror ni jag var stolt?

– En sådan uppriktig vrede, suckade Hingst beundrande. Jag förstår att ni är besviken. Ni vet det kanske inte, men man har fortsatt att prata om er under de två decennier ni varit borta. Man har spekulerat i vad ni ägnat er åt. Ryktena säger att ni lever i en VV, att ni vägrar träffa människor, att ni är en storkonsument av pornografi. Vill ni kommentera det?

– Nej.

Av någon anledning kände han sig gråtfärdig.

– Nu när ni kommer att räknas till arkitekturens stora namn, tänker ni, så att säga, återvända till världen?

– Du har visst inte lyssnat. Tror du jag har ägnat tjugo år åt att tjura för att jag inte fick vara med och leka med kultursnobbarna när jag var ung? Tror du det är så enkelt?

– Er mor önskade inget hellre än...

– Tack och adjö.

Han bröt samtalet. Under en lång stund satt han i stolen vid arbetsbordet och gömde ansiktet i händerna. Han försökte minnas sin mors ansikte, men det blev bara suddiga konturer, vibrerande av hans egen ilska. Jag är i chock, tänkte han. Jag kommer att minnas senare...

Han reste sig upp och tittade ut genom fönstret. Det hade slutat regna. Nere på Holbergsgade for svävarna förbi i hög hastighet. Mellan huset och svävarleden stod en rad sopcontainrar. En gammal kvinna rotade bland soporna. Hon var klädd i en trasig rock och hennes händer och fötter täcktes av färgsprakande plastpåsar från kvarterets stormarknad. En sjuk värld, konstaterade han. Ett av hans laddningsbara betalkort blänkta till på hans arbetsbord. Kortet var laddat med närmare tjugotusen värdeenheter. Inte mer än vad hans förmögenhet presterade i ränta på en timme. Men levde man anspråkslöst skulle man klara sig väldigt länge på det beloppet. Och kvinnan nedanför fönstret levde synnerligen anspråkslöst.

Nästan som i dvala tog han kortet, öppnade fönstret som gnisslade gällt i protest. Han möttes av ofiltrerad stadsluft och fick en hostattack. Hostan rev och slet i hans kropp, och när den klingat ut kraxade han hest åt kvinnan nedanför. Ett gråblekt, rynkigt ansikte blängde tuggande upp mot honom.

– Här! kraxade han. Ta det! Tjugotusen värdeenheter!

Han sträckte sig ut och släppte taget om kortet så att det skulle singla ner så nära kvinnan som möjligt. Kortet föll neråt, gnistrade trots det grådaskiga ljuset. Men i stället för att rusa fram och fånga upp kortet hukade sig kvinnan, som om hon var rädd att han kastade något på henne, och stack iväg på krumma ben. Gruel såg med häpnad hur kortet försvann ner i den decimeter vida springan mellan två containrar. Utom synhåll för alla.

– Din korkade kärring! skrek han besinningslöst efter kvinnan innan hon rundade ett hörn. Hallå? Kom tillbaka! Jag försöker hjälpa dig! Fattar du inte att jag vill dig väl!?

Han stängde fönstret och muttrade: – Skit i det då.

I en vansinnig värld som denna lönar sig välgörenhet illa, konstaterade han. Tjugotusen i soporna!

Han fick ännu en hostattack. Det sved som eld i hans lungor. Hade luften blivit så dålig? Räckte det numera med ett par andetag för att bli förgiftad?

Darrande stapplade han tillbaka till sin fåtölj. Smärtan blev värre och värre. Det berodde nog inte bara på luften. Min mors sista gest har blivit för mycket för mig, tänkte han. Luften har förvärrat det. Han förde handen till bröstet.

Efter några timmar tyckte han att han hade svårt att andas. Smärtan i lungorna var det enda som existerade. Han blev rädd och beslutade sig för att kontakta läkare.

Via videofonens nummertjänst fick han tag i den enda rörliga jourläkaren som stadsområdet kunde erbjuda. Han beskrev sina symtom och uppgav sin adress. Femton minuter av ångest och självömkan hann passera innan läkaren ringde på porttelefonen.

Gruel öppnade dörren till lägenheten och läkaren klev in. Läkaren var en ung, blond, välkammad man, klädd i svart regnrock och med ett andningsfilter hängande i remmen runt halsen. I handen bar han en plastväska.

– Ni betalar per sekund, herr Gruel, sa han och ledde honom elegant som en dansör till fåtöljen, där han tryckte ner honom och bad honom gapa.

– Ni kan stänga munnen nu, sa läkaren och såg bekymrat på honom.

– Åh, suckade Gruel ynkligt. Vad såg ni? Är det något allvarligt?

Läkaren rynkade pannan.

– Jag såg inget mer än lite rodnad. För säkerhets skull vill jag att ni andas ut i den här virusexplikatorn.

Han öppnade sin väska och fick upp en snorkelliknande tingest.

– Virus... Vadå? undrade Gruel oroligt och stirrade på snorkeln.

– Virusexplikatorn, sa läkaren och fattade tag om Gruels nacke och tryckte bryskt in munstycket i hans mun. Gruel grimaserade av smärta.

– Ledsen att jag är hårdhänt, sa läkaren. Men mina sekunder är så dyra att jag försöker skona mina klienters ekonomi genom att inte vara så finmotorisk. Jag hoppas ni ursäktar.

Han nickade med snorkeln i munnen.

– Var snäll och andas ut. *All* luft i lungorna ska ut.

Han blåste allt han kunde, tills stjärnor exploderade inför hans ögon. Läkaren ryckte explikatorn ur hans mun, tryckte ena änden mot sin armbandsdator som pep till.

- Analysen är klar, konstaterade läkaren.
- Jaha, sa Gruel som nu hade ont både i mun och lungor. Och?
- Säg mig, har ni köpt vattenfilter från Berntsen & Co?

Gruel nickade och sa:

– Jag tror de var här i går och bytte filter. Jag hörde hur någon rotade ute i filterskåpet i trappan. Satans dyra saker, det där.

- Inte Berntsen & Co. De är de billigaste möjliga.
- I och för sig, sa Gruel lite generat. Men...
- Ser ni aldrig på nätets nyheter?
- Aldrig.

– Synd. Annars hade ni vetat att Berntsen & Co sitter i fängelse. Deras aktiva kol i filtren var inte särskilt aktivt. De hade köpt upp använda partier från Polen som de sålde billigt här. Snå... Äh, ekonomiska människor i Köpenhamn har därför råkat illa ut. Kolet var fyllt av lungsvampsvirus.

- Lu... Lungsvampsvirus?
- Just precis. Och det är det ni har.
- Usch då. Det låter otrevligt. Jag hoppas ni har antibiotika med er. Det gör fasligt ont.

Läkaren höjde ögonbrynen i förvåning.

- Antibiotika? Någon sådan finns inte.
- Vad? Då hoppas jag ni menar att det går över av sig självt.

Läkaren såg om möjligt än mer förvånad ut.

- För ni menar väl inte att det är obotligt?
- Tyvärr, herr Gruel. Så är det.
- Ska jag ha ont resten av livet bara för att jag köpt billiga vattenfilter?
- Ja. Det får ni räkna med. Men i gengäld rör det sig inte om någon längre tid.
- Förlåt?

Gruel tittade på läkarens leende ansikte.

- Säger ni att det är dödligt?
- Till hundra procent.
- Varför ser ni då glad ut? Ni skämtar med mig, eller hur? Ni är en pervers djäväl och vill ha lite kul, inte sant? Med era perversa priser för behandling, så...

Läkaren lade huvudet lite på sned och fortsatte le.

– Inte alls. Min erfarenhet har lärt mig att dödsbesked lättast överförs i en ton som inte tar situationen på allvar. Det minskar dödsångesten, vilket leder till att jag slipper behandla er för ert sammanbrott. Ni är redan uppe i 58 000 värdeenheter.

- Jag tror inte det är sant, stönade Gruel. Jag ska dö.
- Det är något ni delar med alla människor, herr Gruel, sa läkaren leende. Ni har mindre än en månad på er. Efter två veckor kommer smärtorna att vara olidliga.
- Två veckor?
- Ja, två veckor. Men jag har något här som kanske kan vara till en viss tröst ändå.

Han sträckte fram sina vita, rena högerhand och gav Gruel två adresskort. Gruel läste den sirliga texten. Det ena var till Kogitum i Dulwich, det andra till Larsens eutanasi-klinik, alldeles i närheten av Holberggade.

- En del människor känner sig lättare om hjärtat om de får lämna efter sig ett mental-mönster. Det blir ju som att lämna efter sig sin själ.
- Olidliga smärtor, viskade Gruel.

Läkaren nickade.

- Lungorna ruttnar från insidan och ut. Inget syre förs till blodet. Ni kvävs.
- Men finns det verkligen ingen utväg? Vad händer om jag tar syrelösning intravenöst? försökte han.

Läkaren skrattade till lite besvärat.

- En obetydlig åtgärd. Virusets sprider sig ut i blodomloppet och får blodet att klumpa sig.

– För guds skull!

- Vi är nu uppe i 98 000 värdeenheter. Jag drar detta från ert personkonto nu. Var god och sätt tummen mot min avläsare.

Han sträckte fram sin armbandsdator där en ruta blinkade rött. Gruel hade svårt att träffa.

- Jag förstår att ni är darrig. Vem hade inte varit det. Så ja, tack så mycket.

Läkaren stoppade ner explikatorn i väskan, tog farväl (fortfarande leende) och försvann ut ur lägenheten.

Gruel satt kvar i fåtöljen. Han hade blivit föräldralös, upphöjd till storhet och fått sin dödsdom på en och samma dag. Det måste röra sig om ett slags rekord, tänkte han bitert. Han fördrev några timmar med att ömsom gråta, ömsom skratta. När skymningen klädde väggarna i glödande rött hade han lugnat sig något.

Sedan kom natten. Men Gruel hade inga tankar på att sova. Läkaren hade gett honom en månad, det vill säga runt trettio dagar att tillbringa i denna värld. Sedan intet. Och att döma av läkarens uttalande gjorde han bäst i att skynda till Larsens eutanasi klinik redan efter två veckor, för att undvika smärtan. Och denna smärta! Han gned sitt bröst och kved lite i nattmörkret.

Han tände takbelysningen med fjärrkontrollen, stirrade på Kogitums adresskort. Han mindes dvärgarna. Varför inte? Att lämna kvar ett mentalmönster skulle alltid vara något. Han hade ju inte brytt sig om att skapa, bara levat inuti VV:n. Jag har slösat min tid, konstaterade han. Livet är ett skämt som bara döden kan uppskatta. Sådant har man gått och sagt. Och så får man rätt!

Idéerna välldes upp inom honom. Allt som han skulle ha antecknat och skapat om han hade haft tid. Nu var hans tid slut, till ända, finito. Som mentalmönster skulle han kanske kunna fortsätta sin gärning. I evighet, hade dvärgen sagt. Ju närmare gryningen kom, desto bättre verkade förslaget.

Efter att motvilligt ha sovit några timmar tog Gruel på sig sina ytterkläder för första gången på tjugo år. Han letade fram ett gammalt andningsfilter ur en byrålåda. Datomet hade gått ut för fem år sedan, men i hans fall spelade det knappast någon roll. Han drog det över näsa och mun och begav sig ut på darriga ben. Varje andetag var en plåga.

Utanför husets port vinkade han till sig en lufttaxi. Han trädde in i passagerarkabinen, visade adresskortet för föraren som nickade och gick upp på tvåhundra meters höjd och accelererade till överljudshastighet. Under Gruels fötter försvann Köpenhamn, och knappt fyrtio minuter senare sjönk lufttaxin i spiral ner mot Dulwich, söder om London.

Gruel tittade ut genom kabinfönstret. Han såg en vitgnistrande pyramid sträcka sig upp ur ett landskap av rött tegel. Pyramiden var klädd av solceller.

Lufttaxin släppte av honom utanför ingången, som var försedd med romerska pelare och stora glasdörrar som öppnades automatiskt. Sömngångarlikt gick han in och nådde en reception, där en vacker kvinna i vit uniform tog emot honom.

– Jag har kommit för en avläsning, sa han och tog sig om bröstet och grimaserade.

Kvinnan nickade, visade sina smilgropar och sträckte fram en avläsarplatta. Hon bad honom lägga handen på den och säga sitt namn. Han gjorde som hon sa. Därefter pekade hon på några fåtöljer och bad honom sitta ner och vänta. Han fick vänta en halvtimme. Sedan kom ännu en kvinna honom till mötes. Hon var mörk och lockig med bruna ögon och fylliga läppar. Vid anblicken av hennes uniformerade figur var Gruel på vippen att glömma tankarna på smärta och död. Hon presenterade sig som Rut Moreno, assisterande vice VD för Kogitum. Han behövde inte presentera sig, hävdade hon. I samma ögonblick han lagt handen på avläsaren hade de fått alla uppgifter.

– Vi vet allt om dig, Archimedes, sa hon med ett sensuellt leende och en ton av gammal vänskap.

– Verkligen? sa han och tänkte: Att det kan vara så underbart att höra en kvinna säga ens förnamn.

– Följ mig.

Han gick några steg efter henne genom en lång, marmorklädd korridor. Hennes parfym var så exotisk att den väckte hans lustar och nästan berusade honom. Han hade inte ont längre.

De svängde av till höger, in i ett rum och stannade framför en dörr. Innanför väntade två av Kogitums jurister. De skulle ordna med formaliteterna innan det blev tal om någon avläsning.

– Jag har inte långt kvar, sa Gruel. Jag hoppas inte att ni tänker dra ut på det byråkratiska...

Moreno skrattade hjärtligt, lade handen på hans underarm. Han rös till av vällust och sträckte lite på sig.

– Nej, vi kan göra avläsningen idag, om ni vill.

Hon öppnade dörren och ledde honom varsamt till ett konferensbord, drog ut en stol åt honom och lät honom sätta sig till rätta. Mitt emot honom satt en man och en kvinna, båda i kostym. Mannen var mörk, kvinnan blond; båda hade hästsvans. Och deras långfingrade händer rörde sig över papper och reservoarpennor. De riktade sina skarpa ögon mot honom och förklarade att de just varit i kontakt med den läkare som diagnosticerat honom. Läkarens namn hade de fått med Gruels personuppgifter. Dessvärre kunde det inte röra sig om en feldiagnos. Men om han ville kunde de arrangera en ny undersökning. Gruel skakade på huvudet. Han hyste tyvärr inga tvivel om diagnosen. Han hade aldrig mått så dåligt förut, även om han för ögonblicket kände sig förvånansvärt bra.

Juristerna och Moreno nickade sorgset. Gruel kände sig plötsligt lättad. Medlidandet i deras ansikten var en fröjd. Inte som läkaren med sitt breda, olustiga leende.

– Är ni medveten om att en avläsning innebär att ni måste överlåta er förmögenhet, era upphovsrätter och ägodelar till Kogitum? undrade den manliga juristen.

– Jo, det har jag hört... Men menar ni att det ska ske direkt efter *avläsningen*? Innan jag är död?

Alla nickade.

– Varför? Och vad ska jag leva av under min sista tid?

– Det är för kulturens skull, sa Moreno. Kulturen och minnet av dig, Archimedes. Vi vill ha *allt* för att kunna förvalta ditt minne. Vi tänker inte låta eftervärlden glömma dig,

vi tänker inte låta kultureliten håna dig som förr. Anledningen till det är att vår grundare, John Lee, är mycket mån om kultur och skönhet. Du, Archimedes, representerar båda. Vi har för avsikt att vårda såväl ditt minne som ditt mentalmönster.

Gruels underläpp darrade av rörelse.

– Jag förstår, sa han.

– Er förmögenhet behöver vi för att vidareutveckla tekniken, sa den kvinnliga juristen. Tyvärr en praktisk detalj som kan verka girig. Men ni har ändå en kontraktsevenlig försörjning under er sista tid. Ni tilldelas en klumpsumma på femtiotusen värdeenheter. I denna summa ingår även inskrivningsavgiften till eutanaskliniken.

– Jag får fritt förfoga över femtiotusen?

Alla nickade och log.

Det räcker långt, tänkte han. Femtiotusen på två veckor.

– Det här mentalmönstret ni talar om, vad är det exakt?

Moreno log och förklarade att det var en kopia av hans hjärnas neuronstruktur, en digitaliserad kopia som överfördes till Aionprogrammet där ett världprogram gav liv åt hans minnesstrukturer och försåg honom med en nästan komplett sensorisk apparat. Hans mentalmönster skulle få leva i ett pastoralt paradiset, där han hade tillgång till alla verktyg för skapande.

– Men... det som överförs, blir det verkligen *jag*?

– Jag ska vara helt ärlig, Archimedes, sa Moreno. En viss redundans kommer att kapas vid konverteringen. Vissa mönster i ert känsloliv kommer att upphöra, liksom vissa ryggmärgsfunktioner. De behövs inte i Aionprogrammet.

Gruel rynkade näsan. Moreno blev allvarlig och tillade:

– Men se på alla religiösa läror, Archimedes. Vad lovar de? De lovar att något odefinierbart lösgör sig från din kropp och hamnar i Himmelen eller Nirvana eller blir Ett med Kosmos. Men vad betyder det, Archimedes? Ingenting. Rakt ingenting. Vi på Kogitum kan erbjuda dig en definition på din själ, det vi kommer att hålla liv i för evigt. Vi kan ge dig alla parametrar och variabler, om du vill. Vi lurar dig inte, Archimedes. Vi tar hand om din själ och minnet av dig med garantier som ingen existerande lära skulle kunna ställa upp på. Och det är viktigt att du tänker på detta innan du går med på avläsningen, eftersom du inte kan ångra dig. Vi kan inte radera ditt mentalmönster i Aionprogrammet. Du förstår, det skulle vara mord. Och vi här på Kogitum, vi vill bara väl.

Hon sträckte sig över bordet och tog hans hand och kramade den.

– Jag gör det, sa han och tänkte: Evigt liv, evigt skapande. Med förväntansfull pennförföring signerade han kontraktet och överlåtelsen. Juristerna och Moreno bevitnade.

– Avläs mig, bad han.

Avläsningen skedde några våningar under mark, i en tempelliknande sal. Den var stor och ekande. Såväl väggar som golv bestod av svartblänkande marmor. Ett rituellt skimmer låg över de vitklädda, manliga assistenternas rörelser. Inledningsvis fick Gruel betrakta Aionprogrammets värld i en datahjälm. Han såg gröna, oförstörda ängar, skogar och blå himmel. I fjärran svävade människoskepnader, viktlösa som andar, styrda av tankar och vilja. Han lät sig naken ledas upp på en upphöjning i golvet. (Rut Moreno var inte närvarande då, vilket han var tacksam för. Bara han kände doften av hennes parfym fick han en järnhård erektion. Den hade inte varit passande under omständigheterna). En genomskinlig tub sänktes ner över honom från en förkromad travers. En metallring började vandra upp och ner utanför tuben och bada honom i laserljus. När

ringen var i huvudhöjd läste en molekylpositionskamera av hans neuronstruktur och fick det att svartna för hans ögon under en sekund. Efter avläsningen fick han klä på sig igen. Då kom Moreno in, leende och vacker. Hon ledde honom till hissen, följde honom hela vägen ut ur pyramiden. Han var omtumlad, lycklig och befriad från all skepsis. Beskedet att han inte fick lov att träffa sig själv innan han gav sig av var något som först bekymrat honom, men Moreno förklarade att erfarenheten lärt dem att det inte var så lyckat. Identitetsförvirring och ibland psykotiska tillstånd kunde bli resultatet. Gruel nickade. Hans önskan att träffa sig själv var som bortblåst. Utanför glasdörrarna kysste hon honom på kinden, vilket på nytt startade en ansvällning i hans byxor, och önskade honom en ljuvlig sista tid. Han hade femtiotusen värdeenheter till sitt förfogande. Hon rekommenderade honom att passa på att njuta (åh, han visste nog *hur* och med *vem* han helst av allt skulle vilja njuta, men han vågade inte fråga) och berättade att Larsens eutanasi klinik gav den bästa servicen i hela Köpenhamn. Han skulle inte oroa sig.

Den beställda lufttaxin svävade ner. Dörren till passagerarkabinen gled upp. Gruel klev in och när taxin lyfte vinkade han till Moreno. Sedan lutade han sig bakåt, tänkte på hur lycklig han var över att ha överlämnat sin själ i en sådan tilltalande kvinnas händer. Efter tjugo minuter tog hela upplevelsen ut sin rätt, varpå han somnade.

De första två dagarna av hans sista två veckor ägnade han åt att desperat skriva ner och bearbeta varje infall och idé. Att slösa sin tid i VV:n fyllde honom med avsmak. Ingenting fick komma i vägen för hans skapande. Och för att hålla bröstsmärtorna stängden beställde han via nätet hem ett par flaskor av sin favoritkonjak och älsklingswhisky, samt två burkar smärtstillande.

Den tredje dagen, efter två kupor konjak och en smärtstillande tablett, upphörde arbetslusten. Han kände att han behövde fundera över vad som hänt. Det var som om han vaknat. Han tog med sig en whiskyflaska och en burk tabletter och ställde dem på pelarbordet intill fåtöljen och satte sig ner med pannan i djupa veck.

Besöket hos Kogitum liknade alltmer en dröm; det hade blivit suddiga fragment. Antagligen berodde det på chocken. Men han hade ett ganska distinkt minne av Rut Moreno och hennes parfym. Blotta minnet av henne och hennes doft framkallade erektion. Något hos henne hade bokstavligen förtrollat honom. Det störde honom, eftersom han, tack vare henne, inte varit sig själv när han suttit inför juristerna... Och innebörden av avläsningen, hans mentalmönsters existens, hade börjat gå upp för honom. Varför skulle han kämpa för att skriva ner sina idéer när mentalmönstret sannolikt gjorde detsamma? Det var ju en onödig dubbelproduktion. Hade han varit mentalmönstret, vilket han var, så hade han genast börjat arbeta på att följa upp framgången. Allt han behövde göra var att luta sig tillbaka och njuta av sin smärtstillande promillehalt. Mentalmönstret tog hand om framtiden... Lite senare tänkte han: Hur kan jag vara säker på att mitt mentalmönster gör det jag tror att *jag* skulle gjort? Mitt andra jag lever i en annan värld, en vacker värld. Idéerna blir kanske annorlunda. Och det betyder att mentalmönstret är olikt mig! Det är inte *jag* som lever i ett pastoralt paradiset; det är mitt mentalmönster. Och vad rör det *mig*? *Jag* är kvar här! *Jag* kommer att dö i svåra plågor! *Jag* kommer att sluta existera!

Han greppade flaskan, skruvade av korken, fingrade en tablett ur burken och lade tablett på tungan och tog två klunkar whisky. Han ville inte tänka i de banorna.

När en mjuk och försonlig dimma lagt sig till rätta i hans huvud, bestämde han sig för att se mentalmönstret som sin avkomma. Med Kogitums hjälp hade han blivit far till sig själv, far till ett barn som geniförklarats och som enligt kontraktet ägde evigt liv.

– Jag ska vara nöjd, sluddrade Gruel. Han kommer att göra mig stolt. Han drog på datahjälm. Att njuta var, när allt kom omkring, inget slöseri med tid. Han pekade i menyn och besökte sin virtuella revisor: en fågellik herre i brun kostym, runda glasögon och med en pennstump bakom örat. Han bad revisorn hålla ögonen på hans personkonto och avbryta alla inköp när värdeenheter nått ner till avgiften för eutasikliniken. Revisorn smålog lite snålt och nickade.

Nu kan jag roa mig, tänkte Gruel och pekade sig fram till den virtuella Reperbahn-bordellen där Bettina Trotsig och hennes systerprogram höll till. Åsynen av deras akrobatik drev undan de sista spåren av hans medvetna smärta.

När alkoholen och tablettorna tagit slut, lyxmiddagarna förtärts, samtliga bordellsimuleringar besökts och antalet värdeenheter bara precis räckte till eutasikliniken, tog han med feberfrossa och värkande lever farväl av sin lägenhet och VV.

Av sentimentala skäl valde han samma klinik som sin mor: Bostrups eutasiklinik.

Vid receptionen till Bostrups eutasiklinik betalade han avgiften med sitt kort och fyllde i inskrivningsformuläret. Han såg på läkarsekreterarens skärm hur personkontots kolumn för restbelopp visade noll. Han var pank. Hans revisor hade verkligen skött sig utmärkt.

En sköterska ledde honom till ett förberett utsläckningsrum. Han hängde av sig ytterrocken på väggkroken och lade sig på rummets brits. En läkare skulle komma om en stund. Under tiden låg Gruel på rygg och betraktade väggar och tak. Färgen höll på att flagna. Taket var fyllt av sprickor. Det förvånade honom att hans mor valt en sådan nergången klinik. Hon som månat så om lyx och flärd.

Läkaren klev in, smal och benig i vit rock. I handen höll han en autoinjektor. Han presenterade sig som dr Holger Bostrup och bad Gruel att gapa. Dr Bostrup stod länge och betraktade Gruels svalg. Ur höger rockficka rotade han fram ett pennliknande föremål som han körde ner i Gruels hals medan han höll autoinjektorn som en cigarr i vänster hand. Gruel klöktes. Dr Bostrup tittade på det pennliknande föremålet, skakade på huvudet och gick bort i rummets ena hörn och slängde föremålet i en pedalförsedd papperskorg. Autoinjektorn åkte ner i bröstfickan. Gruel höjde på ögonbrynen.

Dr Bostrup såg likgiltigt på honom.

– Det var väl det jag trodde. Ni har skrivit lungsvamp på inskrivningsblanketten. Jag har inte sett något fall på över fem år, så jag var helt enkelt tvungen att titta.

– Det bjuder jag på, suckade Gruel. Behöver ni dokumentera mitt fall på något sätt, så är det bäst ni gör det snabbt. Jag har bråttom. Jag vill vara med om den där dödsupplevelsen som alla talar om.

– Här ska inte dokumenteras något. Ni har en streptokockinfektion, herr Gruel. Allvarligare är det inte.

– Nej, sa Gruel bestämt. Jag har lungsvamp. Jag kommer att kvävas när som helst. Smärtorna är intensiva.

– Nu hör ni vad jag säger: Ni har en streptokockinfektion som har satt sig på luftrören. Att ni har ont hör till symtombilden. Tre dagars penicillinkur, så är ni kry igen.

Gruel fortsatte argumentera emot tills han insåg det absurda i situationen. Dr Bostrup satt på kanten av bädden och stirrade på honom.

– Är ni säker? frågade Gruel. Dr Bostrup fnös till. Sedan nickade han. Han var säker. Gruel mindes juristerna på Kogitum. De hade påstått att en feldiagnos inte var trolig. Ändå satt det en läkare vid hans sida som påstod motsatsen.

– Är det därför ni är här? undrade dr Bostrup. För att ni tror att ni har lungsvamp? Gruel nickade.

– Då kan ni få en penicillinkur och gå härifrån och leva tjugo eller trettio år till, om ni vill. Till samma pris som injektionen, förstås.

Gruel sa inget på en lång stund.

Hade de lurat honom? Var det avsiktligt? En planerad feldiagnos för att slå klorna i hans genialitet?

– De har tagit min själ och min förmögenhet, mumlade han. De försökte lura mig i döden...

Med fasa tänkte han på planeringen som legat bakom, om så var fallet.

Vi vet allt om dig, Archimedes.

Rut Moreno, den feremonstinna häxan! Hon och hennes anhang hade ruinerat honom. Utan pengar var han en levande död. Några vänner hade han inte heller. Fast vad skulle hända om han kontaktade Dorte Hingst? Hon hade varit mäktigt imponerad av honom. Hon skulle kanske...? Nej, hon var kulturjournalist. De tjänade inga pengar, trots att de var så märkvärdiga. Vad skulle hon kunna hjälpa honom med? Han som inte ens hade pengar till ett videofonsamtal. Han var praktiskt taget redan död.

Kogitum hade lyckats. De hade vetat att det inte fanns någon återvändo när man kommit såhär långt.

– Jag vill ha sprutan ändå, sa han.

Dr Bostrup höjde på ögonbrynen.

– Hurså?

– Jag är ruinerad.

– Nåväl, det är ett fullgott skäl i våra dagar. Lägg er bara till rätta, så ska jag...

Gruel lyssnade inte. Han stirrade upp i taket. Dr Bostrup kavlade upp hans skjortärm. Långsamt och försiktigt lyfte doktorn upp autoinjektorn ur bröstfickan.

Jag vägrar leva som en sopätare, tänkte Gruel. Det blir mitt öde om jag inte tar sprutan. Ovärdigt. Döden är att föredra. Och varför inte? Varför klamrar människan sig fast vid livet med sådan iver? Ser folk inte hur eländigt allting är? Något i människans hjärna lurar henne, inbillar henne att hon äger något slags betydelse utöver det att bara utstå det eländiga, oförklarliga livet...

Han insåg plötsligt vad han betydde som människa: Ingenting. Noll. Intet.

Dr Bostrup förde autoinjektorn mot hans blottade armveck.

Gruel slöt ögonen. Hur många gånger hade han inte sneglat ner på trashankarna kring sopcontainrarna och undrat hur de stod ut med att leva? Inga pengar, ingen värdighet, tänkte han. Inga pengar, ingen upprättelse. Han hade åtminstone vetat att ta sitt liv. Han var ett vissnat löv på ett döende träd med rötterna djupt ner i en obotligt förgiftad mylla. Han visualiserade ett gult löv på en svart gren. Ett löv som snart skulle lossna från grenen, singla ner...

Autoinjektorn trycktes mot den mjuka huden i armvecket.

Lövet lossnade från grenen.

För sin inre syn såg han av någon anledning den sopätande kvinnan glo upp mot honom, och trots att det groteska ansiktet ville säga honom något rynkade han på näsan av äckel över hennes sätt att leva. Han trängde undan minnesbilden av henne.

Lövet singlar ner...

Dr Bostrup andades tungt, som om han mer än Gruel spände sig inför det slutgiltiga – klicket, då mekanismen sköt in nålen och giftet i venen.

Singlade ner...

Bakom Gruels slutna ögonlock föll lövet i virvlar ner mot marken. Var det inte något bekant över den rörelsen? Hade han inte sett den alldeles nyligen?

Plötsligt ändrade lövet karaktär, blev till ett skimrande plastkort. Och det singlade ner. För att slutligen landa i springan mellan två containrar. Tjugotusen värdeenheter.

Han spärrade upp ögonen.

– Tjugotusen! skrek han och slet undan armen med sådan kraft att dr Bostrup gav upp ett tjut av förskräckelse och tappade autoinjektorn i golvet. Gruel reste sig till sittande. Han blängde på dr Bostrup, som ryggade undan.

– Ge mig penicillinet, väste Gruel och riktade pekfingret som ett vapen mot dr Bostrup. Ge mig det genast! Jag är inte ruinerad. Jag har fortfarande en chans att ge igen. Och inför den allt blekare dr Bostrup förklarade han att han var arkitekt, en bra sådan, och van vid komplexa strukturer eftersom hans specialitet var barocken. Dr Bostrup nickade ivrigt. Han höll med.

– Då borde jag vara rätt man för att riva ett förbannat tempel, eller hur? Dr Bostrup nickade ännu ivrigare och erbjöd till och med pengarna tillbaka, bara han inte blev våldsam.

Gruel skrattade. Han såg verkligen fram emot att få ge Kogitum lite problem. Blotta tanken fick honom att känna sig levande.

© 1996 Håkan Almgren